

Historia ZPRiW (w latach 1928-2011)

Opracowała: prof. dr hab. Maria Kielar-Turska

Historia polskiej psychologii rozwojowej na Uniwersytecie Jagiellońskim

Zakład Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej im. Stefana Szumana ma długą i ciekawą historię. Założony w międzywojniu rozwinął się na tyle mocno, by odrodzić się po latach wojennej zawieruchy i funkcjonować aktywnie od pierwszych lat po wojnie. Przetrwiał także szczęśliwie różne zmiany strukturalne, jakie wprowadzано w szkolnictwie wyższym. Utrzymane zostało zapoczątkowane przez pierwszego kierownika, Profesora Stefana Szumana podejście do badania zjawisk rozwojowych: obserwowanie ich przejawów, rzetelne rejestrowanie, dokładne opisywanie i dążenie do wyjaśnienia. Wiele tematów podjętych przez Profesora i realizowanych przez Jego współpracowników znalazło kontynuację w aktualnie prowadzonych pracach.

Początki psychologii na Uniwersytecie Jagiellońskim

Początki psychologii na Uniwersytecie Jagiellońskim wiążą się z dwiema wielce zasłużonymi dla polskiej psychologii postaciami: Władysława Heinricha (1869 – 1957) i Stefana Szumana (1889 – 1972). Pierwszy z nich dał podstawy psychologii ogólnej, zaś drugiego uważa się za nestora polskiej psychologii rozwojowej. Heinrich, mając przygotowanie w zakresie matematyki i przyrodoznawstwa a także filozofii i psychologii (studiował w Zurychu i Monachium), założył przy wsparciu wybitnego fizyka A. Witkowskiego, Profesora w Katedrze Fizyki Doświadczalnej, w 1903 r Pracownię Psychologii Doświadczalnej, która została urządzona na poziomie europejskim, oparta na wzorach angielskich i amerykańskich. Tablica upamiętniająca to ważne dla nauki polskiej wydarzenie, jakim było powstanie Pracowni Psychologii Doświadczalnej znajduje się w gmachu Collegium Witkowskiego, przy ul. Gołębiej 13. W Pracowni tej prowadzono eksperymentalne badania nad uwagą, widzeniem przestrzennym, uczuciami. Od roku 1961 roku Pracownią kierował Włodzimierz Szewczuk.

Stefan Szuman ukończył studia z zakresu medycyny (w Monachium i Würzburgu); studiował także psychologię i pedagogikę w Poznaniu i tam doktoryzował się (1926) u Stefana Błachowskiego na podstawie rozprawy *Sztuka dziecka*.

W 1928 roku, w dniu 30 listopada na Uniwersytecie Jagiellońskim powołano Katedrę Psychologii Pedagogicznej. Kierownictwo tej nowopowstałej Katedry objął mianowany wówczas na profesora nadzwyczajnego, Stefan Szuman. Katedrą tą kierował do czasu przejścia na emeryturę. W 1963 roku kierownictwo katedry objęła uczennica Profesora, doc. dr hab. Maria Przetacznikowa. W 1968 roku, w ramach ogólnych zmian strukturalnych uczelni, jakie miały miejsce w Polsce, powołano Instytut Psychologii z Zakładami, wśród których znajdował się Zakład Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej, stanowiący kontynuację Katedry Psychologii Pedagogicznej.

W 2003 roku, w 75 rocznicę założenia Katedry Psychologii Pedagogicznej, wywodzącego się z niej Zakładowi Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej, na wniosek Instytutu Psychologii, Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego, uznając zasługi Profesora dla rozwoju polskiej psychologii, nadał Zakładowi imię założyciela – Stefana Szumana.

Marii Przetacznik-Gierowskiej badania nad dziecięcym dyskursem i rozważania nad procesem wychowania

Do najbliższych współpracowników i uczniów Szumana należy zaliczyć: Marię Przetacznik-Gierowską, (która kierowała Zakładem Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej w latach 1961 – 1990), Annę Dzierżankę-Wyszyńską, Władysława Dynera, Edwarda Franusa, Stefana Suchonia.

Największy wpływ na prace podejmowane w Katedrze a następnie Zakładzie Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej miała Profesor Maria Przetacznik-Gierowska, która pełniła funkcję kierowniczą do 1990 roku. Kiedy obejmowała Katedrę, pracowali w niej: E. Franus, A. Dzierżanka, S. Suchoń, Zofia Żarnecka. Stopniowo do zespołu dołączyli: Jan Kaiser, Grażyna Makiełło-Jarża, Aniela Kaczanowska, a w kolejnych latach: Stanisław Nieciński, Maria Kielar-Turska, Jan Fenczyn, Maria Ligęza, Dorota Kubicka, Magdalena Smoczyńska, Ewa Szurek-Skwierawska, Adam Niemczyński

E. Franus w badaniach nad rozwojem stosował cenione przez Szumana nowoczesne techniki zapisu przejawów rozwoju, a mianowicie, fotografowanie i filmowanie. Zbierany przez wiele lat materiał posłużył do opracowania albumów rozwoju od niemowlęctwa aż po wiek przedszkolny (*Rozwój niemowlęcia* 1968, *Rozwój małego dziecka* 1976, *Rozwój dziecka w wieku przedszkolnym* 1975, *Sprawdziany rozwoju* 1975) wydawane przez Naszą Księgarnię. Albumy te zawierają unikalny zapis fotograficzny przejawów rozwoju, stanowiąc

doskonały materiał dla zajęć dydaktycznych. Zaznaczyć należy, że Szuman nie tylko akceptował pomysł wydawania tych albumów ale napisał przedmowy do dwu pierwszych. Franus prowadził także badania nad rozwojem myślenia technicznego oraz psychologicznymi aspektami wychowania technicznego. Zagadnienia te choć nie stanowiły głównego nurtu badań i rozważań Szumana, budziły jego zainteresowanie. Po utworzeniu Instytutu Psychologii E. Franus objął kierownictwo Zakładu Psychologii Pracy.

Anna Dzierżanka-Wyszyńska prowadziła badania nad rozwojem w okresie średniego dzieciństwa. Dotyczyły one zmian rozwojowych w zakresie opanowywania umiejętności posługiwania się narzędziami codziennego użytku (*Rozwój psychomotoryki małego dziecka* 1972), orientacji w otoczeniu (*Rozwój orientacji w otoczeniu u dzieci w wieku przedszkolnym* 1972), kontaktów społecznych w grupach przedszkolnych. W 1971 roku, po uzyskaniu habilitacji, A. Dzierżanka-Wyszyńska objęła kierownictwo Zakładu Defektologii.

Jan Kaiser prowadził badania nad rozwojem małego dziecka. Zwrócił uwagę na związek między rodzajem środowiska wychowawczego (dom rodzinny, żłobek) a społecznymi reakcjami dziecka (1969). Kiedy uzyskał habilitację (1975), objął naukową opieką osoby, które pod jego kierunkiem przygotowały rozprawy doktorskie, a mianowicie: Jan Fenczyn, Maria Kujawa i Barbara Szmigielska-Siuta. Wkrótce Jan Kaiser opuścił Zakład i objął funkcję kierownika Pracowni Psychofizjologii, która z czasem została przekształcona w Zakład Psychofizjologii.

Grażyna Makiello-Jarża prowadziła badania nad rozwojem psychicznym w środowisku rodzinnym. Aktywnie uczestniczyła w badaniach prowadzonych pod kierunkiem Profesor Marii Przetacznik-Gierowskiej nad procesem akceleracji rozwoju poznawczego i społecznego, w różnych środowiskach społecznych. W 1990 roku, po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego, odeszła z Zakładu i objęła funkcję kierownika Zakładu Psychologii Defektologicznej.

Jan Fenczyn prowadził badania nad opanowywaniem sztuki czytania przez dziecko. Po uzyskaniu habilitacji w 1988 roku przeniósł się do Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie.

Magdalena Smoczyńska doktorantka w Zakładzie Psychologii Rozwojowej a następnie asystentka prowadziła badania nad rozwojem językowym dzieci, zwłaszcza nad

problemem gramatyzacji. W 19 odeszła do Katedry Językoznawstwa Ogólnego na Wydziale Filologicznym UJ. Kieruje Pracownią Badań nad Językiem Dziecka; prowadzi badania nad wczesnym wykrywaniem nieprawidłowości w rozwoju mowy dziecka.

W latach dziewięćdziesiątych przyjęto do Zakładu nowych asystentów: Mariana Olejnika i Jana Łuczyńskiego, a do Pracowni – dr Jadwigę Wrońską.

* * *

Maria Przetacznik-Gierowska (1920 – 1995) najpierw studiowała polonistykę, co dało jej solidne podstawy do badań nad mową dziecka, zapoczątkowanych przez Szumana. Był to zasadniczy nurt badań M. Przetacznik-Gierowskiej. Sama prowadziła pod kierunkiem Szumana dzienniczek mowy swego synka Jasia. Obok analiz ilościowych w zakresie słownictwa dzieci (określenie zasobu słownikowego w okresie od 1;6 do 6;0; ustalenie proporcji poszczególnych części mowy w słowniku dziecka i ich frekwencji) prowadziła badania nad treścią słownika dzieci w zakresie przymiotników, wykazując, że dzieci najpierw używają określeń wartościujących i sensorycznych, zaś frekwencja określeń pośrednich wzrasta pod koniec wieku przedszkolnego (*Odzwierciedlenie cech przedmiotów i zjawisk w mowie dziecka w wieku przedszkolnym*, 1959). Opisała także funkcje określeń przymiotnikowych: dziecko za ich pomocą wyodrębnia poszczególne charakterystyki osób, przedmiotów i zjawisk a jednocześnie używanie tych nazw wspiera jego analizę spostrzeżeniową: dziecko uświadamia sobie, że postrzegane obiekty posiadają różne cechy. Prowadziła badania nad opanowywaniem przez dziecko struktur gramatycznych, co przejawia się w złożoności i strukturze zdania (*Rozwój struktury i funkcji zdań u dzieci w wieku przedszkolnym*, 1963). Opisała także funkcje dziecięcych wypowiedzi pokazując, iż pod koniec wieku przedszkolnego wypowiedzi dziecka są już długie, ale nie zawsze zwarte i uporządkowane: logika wypowiedzi jak gdyby nie nadąża za bogactwem słów i struktur gramatycznych.

Pod wpływem powstających w ramach psycholingwistyki rozwojowej nowych teorii opanowywania języka przez dziecko Przetacznik-Gierowska podejmowała nowe tematy badań, między innymi: posługiwanie się przez dzieci językiem w niektórych kontekstach społecznych wyróżnionych przez B. Bernsteina (*Developmental and environmental factors in children's instructional speech*, 1983; *The developmental and environmental determinants of the child's narrative speech*, 1985; *Children's comprehension of adult social control through*

language, 1986), werbalna aktywność twórcza (*The role of language in creative activity of preschool children*, 1993); orientacja rodziców w rozwoju językowym dziecka (*Parent's beliefs about their children's language development and stimulation*, 1992) oraz umysłowa reprezentacja wiedzy o gospodarce i jej zmiany w ontogenezie w nawiązaniu do koncepcji P. Vergesa oraz A. E. Berti i A.S. Bombi (Nabywanie przez dzieci wiedzy o gospodarce w dyskursie z dorosłymi z najbliższego otoczenia, 1994).

W latach siedemdziesiątych, pod kierunkiem Profesor M. Przetacznik-Gierowskiej realizowane były przez pracowników Zakładu projekty badawcze dotyczące rozwoju językowego, a mianowicie: *Językowe determinanty procesów poznawczych; Rozwój dzieci i młodzieży a środowisko społeczno-kulturowe*. W badaniach tych uczestniczyli: A. Kaczanowska, M. Kielar-Turska, D. Kubicka, M. Ligęza, oraz pracownicy z innych Zakładów Instytutu Psychologii: B. Bertman, I. Kaiser-Grodecka, K. Klimasiński, M. Kliś.

Drugi obszar badań prowadzonych przez M. Przetacznik-Gierowską dotyczy zagadnień związanych z istotą i uwarunkowaniami rozwoju. Są to badania nad wpływem środowiska wychowawczego (rodzinnego i instytucjonalnego) na rozwój dziecka (*Odrębność w rozwoju psychicznym dzieci do lat trzech wychowywanych w żłobkach i w rodzinach*, 1969), a także badania nad zjawiskiem akceleracji w rozwoju fizycznym i psychicznym (*Rozwój fizyczny, motoryczny i umysłowy dzieci i młodzieży*, 1986 (wspólnie z A. Kaczanowską i G. Makiełło-Jarża). Zjawisko akceleracji rozwoju stanowiło temat projektu badawczego realizowanego przez 5 lat wspólnie z doktorantami i magistrantami.

W Zakładzie realizowano także przez kilka lat projekt badawczy dotyczący *Twórczej aktywności dzieci i młodzieży*. Efektem tych prac była m.in. publikacja *Dziecko jako odbiorca literatury* (wspólnie z M. Kielar-Turską, 1992).

Przetacznik-Gierowska adaptowała szereg metod badania dziecka, między innymi: Skala Brunet-Lezine do badania psychofizycznego rozwoju małego dziecka, test Świat Ch. Bühler do badania osobowości małego dziecka, test Grimm i Scholer do badania sprawności językowej, które to metody są nadal wykorzystywane w badaniach rozwoju dziecka.

Maria Przetacznik-Gierowska jest autorką podręczników z zakresu psychologii rozwojowej i wychowawczej, które nadal służą studentom psychologii i pedagogiki (*Rozwój psychiczny dzieci i młodzieży*, 1967; *Podstawy rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży*,

1973; *Świat dziecka*, 1993; *Psychologia wychowawcza* (wspólnie z Z. Włodarskim), 1994; *Psychologia rozwoju człowieka*, 1996).

Na uwagę zasługuje aktywność translatorska Profesor M. Przetacznik-Gierowskiej. Dzięki Jej przekładom dostępne stały się dla polskiego czytelnika najważniejsze prace Jeana Piageta: *Narodziny inteligencji dziecka* (1966), *Inteligencja* (1967).

Zainteresowana problemami zastosowań psychologii rozwojowej Profesor M. Przetacznik-Gierowska powołała w 1977 roku przy Zakładzie Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej Pracownię Psychologiczną, która mieściła się w budynku Szkoły Podstawowej nr 19. Było to miejsce badań naukowych, praktycznej działalności dla studentów; jednocześnie świadczone tu usługi dla szkoły: uczniów i nauczycieli. W Pracowni zatrudnione były dwie osoby: mgr Ewa Nowak i mgr Wanda Papugowa.

W okresie, kiedy Zakładem kierowała Profesor Maria Przetacznik-Gierowska, nawiązano i podtrzymywano kontakty z wieloma ośrodkami i badaczami za granicą, takimi jak m.in.: R. Brown, R. Clark, P. Griffith, G. Wells, J. Prucha, J. Sachs.

Podobnie jak jej nauczyciel, M. Przetacznik-Gierowska potrafiła skupić wokół siebie wiele osób zainteresowanych badaniami nad rozwojem i zachęcić je do własnych poszukiwań badawczych. Była otwarta na pomysły swoich uczniów, dzięki czemu poszerzał się zakres tematów badawczych i rosła wiedza o rozwoju człowieka, a kierowany przez nią Zakład Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej postrzegany był jako najbardziej prężny ośrodek psychologii dziecka w kraju. Zakład zajmował nadal pomieszczenia na II piętrze w budynku przy ul. Piłsudskiego 13.: gabinet kierownika Zakładu, 4 pokoje asystentów, sala seminaryjna wygospodarowana z korytarza oraz pomieszczenie gospodarcze.

Adama Niemczyńskiego badania nad rozwojem społeczno-moralnym w biegu życia

W okresie 1990 – 1996 roku Zakładem Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej kierował uczeń M. Przetacznik-Gierowskiej – doc. dr hab. Adam Niemczyński zainteresowany teoriami i modelami indywidualnego rozwoju człowieka (*Modele indywidualnego rozwoju człowieka*, 1980). Rozwinął badania nad rozwojem człowieka w dorosłości z perspektywy *life span*, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwój moralny. Pod jego kierunkiem realizowano dwa projekty badawcze: *Organizacja i rozwój myślenia biograficznego – zagadnienia współzależności rozwoju struktury myślenia biograficznego*,

sądu społeczno-moralnego, inteligencji operacyjnej oraz ich stosunku do ogólnej sprawności umysłowej (1984 – 1985) oraz *Rozwój struktur poznawczych i osobowości w wieku dojrzałym* (1987 – 1989). Opracował adaptację metody L. Kohlberga do badania rozumowania moralnego (1985), przełożył wraz ze współpracownikami test Resty do badania rozwoju moralnego oraz opracował Metodę Dylematów Biograficznych do badania rozumowania moralnego. Pod jego kierunkiem powstało wiele prac magisterskich na temat rozwoju moralnego po adolescencji. Pełnił funkcję promotora w przewodach doktorskich: Doroty Czyżowskiej, Ewy Gurby, Mariana Olejnika, które to osoby zostały następnie zatrudnione w Zakładzie.

Współpracował z Max Planck Institute for Human Development and Education kierowanym przez prof. Paula Baltesa; z Instytutem Psychologii w Padwie kierowanym przez prof. Di Stefano; z L Kohlbergiem oraz z Uniwersytetem w Worcester (USA).

W 1995 roku A. Niemczyński przy współpracy całego Zakładu zorganizował VII Europejską Konferencję Psychologii Rozwojowej w Krakowie, w której udział wzięli badacze rozwoju człowieka z Europy Zachodniej i Wschodniej.

W 1996 roku, po podziale Instytutu Psychologii i utworzeniu Instytutu Psychologii Stosowanej na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej z Zakładu Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej odeszli: dr A. Kaczanowska, dr J. Łuczyński. Na Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ przeszedł również w 1997 roku doc. dr hab. A. Niemczyński, gdzie prowadzi badania nad rozwojem w dorosłości oraz zarządzaniem w oświacie. Jest założycielem Sekcji Psychologii Rozwojowej przy Polskim Towarzystwie Psychologicznym (1991/92). Utrzymuje nadal kontakty z Zakładem poprzez Sekcję Psychologii Rozwojowej oraz czasopismo *Psychologia Rozwojowa* (dawniej: *Kwartalnik Polskiej Psychologii Rozwojowej*), którego był współredaktorem (do 2007 roku).

Marii Kielar-Turskiej kontynuacja S. Szumana idei dotyczących rozwoju w kontekście nowych osiągnięć teoretycznych i empirycznych w badaniach nad rozwojem

Od 1997 roku Zakładem Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej im. Stefana Szumana kieruje Maria Kielar-Turska. Prowadzi badania nad rozwojem sprawności językowych i komunikacyjnych w dzieciństwie (*Mowa dziecka – słowo i tekst*, 1989), rozwojem reprezentacji poznawczej, recepcją literatury przez dziecko (*Dziecko jako odbiorca literatury* (wspólnie z M. Przetacznik-Gierowską, red.), 1992), stymulowaniem rozwoju poznawczego w dzieciństwie (*Jak pomagać dziecku w poznawaniu świata*, 1992). Od 2000 roku pełni funkcję przewodniczącej Sekcji Psychologii Rozwojowej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz współredaktora, a od 2007 roku redaktora naukowego czasopisma *Psychologia Rozwojowa* (poprzednio: *Kwartalnik Polskiej Psychologii Rozwojowej*).

Obejmując kierownictwo Zakładu M. Kielar-Turska przyjęła dwa cele. Po pierwsze - kontynuacja S. Szumana idei dotyczących rozwoju a przez to pielęgnowanie krakowskiej szkoły psychologii rozwojowej. Po drugie – otwarcie na nowe koncepcje i sposoby badania rozwoju. Pierwszy cel realizowany jest przez przekazywanie współpracownikom i studentom osiągnięć S. Szumana i M. Przetacznik-Gierowskiej oraz nawiązywanie przez współpracowników do tych idei w badaniach własnych. W Zakładzie nadal prowadzone są badania nad rozwojem sprawności językowych i komunikacyjnych, a wyniki tych badań przedstawiane na konferencjach krajowych i zagranicznych

Drugi cel realizowany jest przez współpracowników, doktorantów, studentów w podejmowaniu nowych tematów, stosowaniu nowych metod badania rozwoju oraz nawiązywaniu kontaktów z badaczami z różnych ośrodków w kraju i za granicą. Forum do prezentowania wyników prac poszczególnych osób są odbywające się regularnie zebrania naukowe Zakładu oraz seminaria doktoranckie.

W 1996 roku prace badawcze Zakładu zostały wzbogacone o nowy dział: psychologię muzyki, dzięki Pani Profesor Maria Manturzewskiej, która podjęła pracę w Instytucie Psychologii. Pani Profesor Manturzevska, uczennica Profesora Szumana, prowadziła seminaria doktoranckie i magisterskie z zakresu psychologii muzyki. Pod Jej kierunkiem powstały prace na temat roli środowiska rodzinnego w rozwoju zainteresowań muzycznych oraz postawach młodzieży wobec muzyki współczesnej. Z kolei seminarium na temat

rozwoju w ciągu życia osób utalentowanych zaowocowały opracowaniem kilku ciekawych psychobiografii.

Aktualnie w Zakładzie Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej im. Stefana Szumana pracują następujące osoby: dr Marta Białecka-Pikul, dr Arkadiusz Białek, dr Dorota Czyżowska, dr Ewa Gurba, prof. dr hab. Maria Kielar-Turska, dr Anna Kołodziejczyk, dr hab. Dorota Kubicka, dr Maria Kujawa, mgr Ewa Nowak, dr Jadwiga Wrońska.

Badania prowadzone aktualnie w Zakładzie dotyczą kilku tematów. Niektóre z nich stanowią kontynuację tematów podejmowanych już we wcześniejszym okresie, inne zaś nawiązują do aktualnych kierunków i obszarów badań w psychologii rozwojowej.

Nadal prowadzone są, rozpoczęte przez S. Szumana a następnie kontynuowane przez M. Przetacznik-Giewrowską, badania nad rozwojem językowym w dzieciństwie. Dotyczą one szeregu szczegółowych tematów, takich jak: rozwój znaczeń, zmiany rozwojowe w zakresie kompetencji narracyjnej, rozwój kompetencji komunikacyjnej w dzieciństwie i w wieku senioralnym. Badania S. Szumana oraz M. Przetacznik-Gierowskiej nad zawartością treściową słownika dzieci znalazły kontynuację w studiach nad rozwojem reprezentacji poznawczej w różnych jej modułach. Prowadzone są badania w zakresie tzw. dziecięcych teorii umysłu, problemu intensywnie eksplorowanego przez badaczy rozwoju od lat siedemdziesiątych, badania nad funkcjami zarządzającymi w okresie dzieciństwa i wieku senioralnym, oraz nad zagadnieniem przyjmowania perspektywy..

Do rozważań Szumana nad sztuką dziecka oraz wychowaniem estetycznym nawiązują badania D. Kubickiej nad aktywnością twórczą dzieci, a także studia D. Kubickiej i A. Kołodziejczyk nad wpływem mediów na człowieka.

Intensywne badania prowadzone są nad rozwojem w okresie adolescencji i dorosłości. Przedmiotem poszukiwań badawczych są zmiany w sferze społeczno-moralnej i poznawczej. Prace te nawiązują zarówno do badań Szumana, jak i badań Niemczyńskiego. W badaniu zmian rozwojowych w dorosłości obok standardowych narzędzi ilościowego pomiaru, stosowane są metody jakościowe w badaniach nad rozwojem, nawiązujące do koncepcji rozwoju w dorosłości Balthesa i propozycji metodologicznych Mc Adamsa.

Odrębny obszar stanowią badania nad zaburzeniami rozwoju, takimi jak, opóźnienia rozwoju mowy, dysleksja czy autyzm. Ponadto prowadzone są prace nad stymulowaniem rozwoju poznawczego w dzieciństwie i w okresie dorastania.

Pracownicy Zakładu, doktoranci i magistranci biorą udział w przygotowywaniu metod badania psychologicznego w formie adaptacji testów zagranicznych i tworzeniu własnych technik badawczych. Dotychczas przygotowano w wersji eksperymentalnej adaptację testu PLAI (Preschool Language Assessment Instrument) do badania kompetencji językowych i poznawczych dzieci w wieku przedszkolnym. W toku opracowania jest adaptacja testu CELF (Clinical Evaluation of Language Fundamentals – Preschool UK) do badania sprawności językowych dzieci w wieku przedszkolnym.

Przetłumaczono i przystosowano do warunków polskich *Skalę Doświadczeń (Experiences Scale)* i *Skalę Aktywności (Activities Scale)* autorstwa Ph. A. Silvy, przeznaczoną dla rodziców małych dzieci. Przygotowano przygotowały skalę do badania kompetencji komunikacyjnej dzieci, dla nauczycieli i rodziców.

Na uwagę zasługuje aktywność translatorska pracowników Zakładu. D. Kubicka (wspólnie z M. Gawlik) przełożyła z języka angielskiego książkę B. Bettelheima, a M. Białecka-Pikul przetłumaczyła z języka angielskiego książkę J. Dunn „Przyjaźnie dzieci”. Pracownicy Zakładu wzięli udział w przygotowaniu podręcznika z zakresu psychologii rozwojowej, zarówno wersji pierwszej (pod red. B. Harwas-Napierały i J. Trempały, 2000, PWN), jak i wersji drugiej (PWN, 2011).

Sekcja Psychologii Rozwojowej PTP, od początku związana z Zakładem, nadal ma tu swoje miejsce, także w znaczeniu przestrzennym. Pracownicy Zakładu wchodzi w skład Zarządu Sekcji oraz Komitetu Redakcyjnego *Psychologii Rozwojowej*.

Pracownicy Zakładu brali aktywny udział w organizowaniu kilku ważnych naukowych konferencji, a mianowicie: XII Ogólnopolskiej Konferencji Psychologii Rozwojowej: *W poszukiwaniu nowych sposobów wyjaśniania rozwoju* (2003), XXXII Zjazdu Naukowego PTP: *Żyć wspólnie – odkrywać Innego, przeciwdziałać zniewoleniu, realizować wspólne cele* (2005, przewodnicząca: M. Kielar-Turska) oraz śródrocznego seminarium Sekcji Psychologii Rozwojowej: *Z badań nad rozwojem reprezentacji poznawczej* (2007: przewodnicząca: M. Kielar-Turska).

Przy Zakładzie funkcjonuje Pracownia Psychologii Dziecka, którą kieruje dr Jadwiga Wrońska. Pracownia mieści się na terenie Szkoły Podstawowej nr 106 w Krakowie. Funkcję psychologa szkolnego pełni mgr Ewa Nowak. Pracownia organizuje zajęcia i praktyki dla studentów, prowadzi badania diagnostyczne dzieci oraz służy pomocą nauczycielom w rozwiązywaniu problemów natury psychologicznej.